

MÚZEUMI FELNŐTTKÉPZÉS KÁVÉBAN OLDVA SAJTÓVAL CUKROZVA

Múzeumi Sajtókávéház

Minek nevezzetek?

Félcivil kulturális intézmény, fórum, rendezvény-sorozat, talán képződmény, mint a cseppkő : tudás lerakódása, 18 év alatt, csöppre csöpp a barlang mennyezetén, 18 év, 1990. októbere óta 972 együtt töltött óra, azaz 40,5 nap, ami mind bibliai számként, mind, uram bocsá', valóságshow-s összezártságnak is elmegy, vagy gondoljunk bele, milyen fokon lehet nyelvet elsajátítani 972 óra alatt...

Elég egymás megismerésére és továbbképzésre, állandó és állandóan változó társakkal, változatlan struktúrában.

Nem a csoport-tagok, a keret állandó, a SK formája kötött.

Formázza a valódi kávéházat, történetiségében pl. folytatója kíván lenni a XVIII. századi "beszélgető ház"-nak, vagyis a német bürger Kaffe-nak, szemben a keleti pipás-házzal és a déli játékosházzal (kártya, biliárd). A bürger Kaffekben "komoly csevegéssel, újságlapozgatással múlták az időt". Információcsere folyt, a szó korszerű értelmében!

Büszkén vállalt mottónk-logónk Csokonai Vitéz Mihály két maliciózus sora kora pesti kávéházáról, ahol "...az ember locsog, pipál, ül vagy sétál / hörböl pergelt török babot szűk kortyokkal". A tanulás, képzés alaptétele, a verbalitás, (locsogás), a kikapcsolódás-csoportépítés eszközei, az együttlét társasági típusa rögződött a verssorokban. Idézhetném Zsolt Bélát is, kávéház-teoretikust "Húzd ki magad, polgártárs...A kávéház a tied...négy száz éves hagyomány, hogy elégedetlenkedsz...s mégis halálodig szenvedélyesen ragaszkodsz a törzsasztalodhoz és törzsedhez.". A törzsasztal, a törzs az élettér, az a társadalmi csoport, ahová a tagok tartoznak. A mi kávéházi terünk szervezi önmagát, embereket gyűjt, asztalok, műtárgyak, produktumok köré szervezi őket, különleges **élettérre** lesz. A felnőtt csoportok tipológiáját, szerveződésüket alapvetően élettérük definiálja.

A rendszerváltó múzeumi társadalom hívta életre a SK-at **mint kapcsolati kommunikációs lehetőséget**, személyes, interaktív találkozókat sajtó és múzeum között!

1990. október 1-jén alakult a MNG kezdeményezésére, az akkori budavári kulturális intézmények, a BTM, az OSZK, a Legújabbkori Történeti Múzeum csatlakozásával, azzal a céllal, hogy tudományos, kiállítási, közönségkapcsolati tevékenységüket a sajtó számára hozzáférhetővé tegyék. Az ismeretek átadása és gyűjtése alaptevékenységként fogalmazódott meg.

Az újságírók összegyűjtik és feldolgozzák a helyben feltárt szellemi produkciót, alapanyagként hasznosítják. A **médiamonitöring** szerint a sajtó 75-80%-os intenzitással foglalkozik a felkínált múzeumi témákkal.

A Sajtókávéházat 18 éve a magyar múzeumok tartják fenn, éves tagdíjjal és folyamatos szellemi munícióval. Hogy mennyire valódi kávéház - a spirituális mellett a kulináris élvezeteknek is hódolunk, hisz nincs kávéház kávé nélkül.

Két, érdekeiben hasonló, bár nem azonos fél konfrontálódik itt : a múzeumok kenik a vajas kenyeret, a sajtó pedig elfogyasztja azt.

Bár, a vajaskenyér mindkét oldalán lehetnek azonos érdekek, melyek mentén a tudásközvetítés és -átvétel alakul...

Az **érdekek** óriási motívációt jelentenek a csoportok alakulásában, akár a középkori céhekre is gondolhatunk.

A közös hivatás is lehet ilyen felismert érdek a csoportszerveződésben, esetünkben pontosan erről van szó. A szakmai színvonal, **szakmaiság** fenntartása formálja a SK csapatát összetartó erőként.

A tagság felhozatala széleskörű, kb. 250 újságíró, 200 múzeumi munkatárs, 80 egyéb szakember a kultúra vidékéről.

Ötször virrasztottunk a Múzeumok Éjszakáján, négyszer majálisoztunk a Múzeumkertben. Alkottuk több kiállítás sajtótájékoztatóját, tanúsítjuk művészeti alapítvány alakulását, jelen voltunk múzeumok alapkö-letételénél.

Évi 16-18 rendezvényt tartunk, a minden első hétfői randevúkon kívül létre kellett hozni a Pótkávéház intézményét, hisz néha kevésnek bizonyul a havi egy alkalom. Első pár évünkben bázisunkon, a MNG előadótermében kucorogtunk, de az új megismerésének mindenkori vágya arra hajtott, hogy egyre több meghívást fogadjunk el, "helyébe menjünk" a fontos kiállítási, tudományos produkciónak, "in flagranti" érzük tetten az értékeket.

Köztünk jár Huizinga "szenvedélyes társas lény"-e, meg persze az örök homo ludens...

A kulturális antropológia **emlékezetépítészetnek** (Gedachtnisarchitektur) nevezi a sajtókávéházi ismeretszerző-továbbító tevékenységet, annak kultúrtörténeti hozadékát.

Ebben a felnőtt csoportban is működnek a standard csoportszociológiai sémák, az évekkel erősödő kohézióval, centrális és marginális szereplőkkel.

Minden látogatás és találkozás egyszeri és egyedi, mert az ott bemutatott **kultúrkinccs autentikus és unikális**, hisz fontos szakmánkban "a friss hús", az első kézből kapott friss információ az infománia századában.

A tudás felértékelődik a jelenben, az elévülés gyorsasága nő, értékének fenntartásáról gondoskodnunk kell. Felértékelődik az újdonságteremtő, nehezebben megszereshető, gyorsan avuló rejtett tudás. Ezt a /személyes/ tudást kell integrálni, aktuálissá és hozzáadott értékévé változtatni /Dr. Noszkay Erzsébet megfogalmazása a Tudástőke konferenciák egyikén/.

A Sajtókávéház kultúratovábbító szerepe mellett egyre intenzívebb **auditáló** funkciója is, ez a képzésben a múzeumok egymást megismerő-tudásindukáló lehetőségét rejti.

Az iskolás tanulás hagyománytisztelőt, a kályhától indulást fejezik ki a mi tradícióink, azaz filiáléink: a Múzeumi körkép, amikor a múzeumok ismertetik újdonságait, miközben az Eteőre terítik hozott nyomtatott anyagaikat. A Tárlaterna szójátékkal a helyi exkluzív, szakvezetéssel kísért tárlatnézést jelezzük, és néha vendégünk van a Kávéforrásban: megmutatja magát valamely sajtóorgánum, könyvkiadó, szakértő, s egyben tisztelgünk az egykor legrangosabb pesti kávéház előtt...

A társadalomszervező makrostruktúrák közül érkező, tudni vágyó alanyt itt a genius loci kapcsolati tér intimitása fogadja, felkínálva mind a **csoportos tréning**, mind a **kétszemélyes tanulás** alternatíváját.

Kezembe akadt egy multiszolgáltató leporellója, színes-szagos ajánlással, gyönyörű szlogennel: **határok nélküli tanulás!**

Elgondolkodtam, hogy hasonló célokkal mit is adhat a SK tagjainak. A füzetben a könnyű megértést, vizualitást, közös élményt ígérnek, megnyugtatnak, elmélyül a tudás és a megértés, biztosítanak, hogy "megosztjuk a tudást másokkal". Még Sir Francis Bacon is tetemre hivatik, 1597-es híres mondatával - A tudás hatalom!

Természetesen eszünkben sincs konkurálni (jusst se mondom ki a reneszánsz gigászának nevét, mellyel fémjelzik az új tévécsatornát, persze, arról van szó)!

Mégis, ehhez képest is **újfajta tudásgyűjtés** folyik nálunk : hisz ki studiózhatná gyors egymásutánban a természettudomány szenzációs tollasdínóinak leleteit egy paleontológussal, meg a Ludwig Múzeum Picasso-inak modernitását egy művészettörténésszel ?!

Teljes spektrumú ismeretgyűjtés első kézből, eredeti helyszíneken, komplex, élő tudás, interaktív is egyben, mert a sajtó és a múzeumi kolléga visszacsatol. Az élmény pedig megkapóan egyedi, minden alkalommal, hisz elsőrendű frissességű, másodrendű nem létezik. Csak ezek az elhivatott szakemberek, szakmájuk legjobbjai terjeszthetik eléink a teljes, valódi, értékképző ismereteket.

A felnőttkori tanulás az életmód része, integrálódik az egyre bonyolódó szociális közegbe. A "tetten ért" kultúra-tezauráló értékteremtés minden sajtókávéházi alkalommal tevőleg segíti ezt.

Tudásunkat oly formában is **megosztjuk másokkal**, hogy 5. éve füle nőtt a SK-nak, azaz a **Civil rádió** 4 műsorában kihangosítva, megsokszorozva terjed a kávéházi kommunikáció, oda-vissza, ismeretszerzés, -terjesztés, a SK továbbvitele több ezres hallgatóság közé. A visszacsatolás biztosítva a Civil hallgatóságától, szájpropagandával, betelefonálással, reakálási lehetőséggel a rádió honlapján.

A tudáspiacon tudásárút keresnek-kínálnak, a piac keresleti dinamikája érvényesül. Jelen van bizony a tudáspiacon a **presztizs** is motívumként, társadalmi kiscsoportokban, a miénkben is, megjelenik mint elvárás, a tudás presztizse. Tanulmányaink helyszínein az ott nyerhető ismeretek mellett megjelennek az előtanulmányok jelzései, később visszatérnek tagjaink a feltárt problémákhoz. A kisebb-nagyobb társadalmi csoportokban az elvárás teljesítésének elmaradása feszültségeket hozhat létre. Ennek kiegyenlítésére alkalmas az életen át tartó tanulás projekt.

A divatos gyorsétkeztetés /tanárunk és barátunk, Saly Noémi szavával fasírtgyarak/ mellett szerencsére nyomul a "lassú étkezés" , a klasszikus kulináris kereteket újra tisztelő forma. A Múzeumi Sajtókávéház e hasonlatban a tudás piac kettős természetét tekintve nem az intézményesített hierarchiában megszerzett végzettséget, sem a **"gyorstalpalót"**, **hanem az érvényesíthető, a gyakorlatban bizonyítható, használható tudást képviseli, a tudás évekig halmozandó, "lassú" megszerzését és továbbítását.**

A tudás iránti piaci elvárások, **andragógiai célok** olykor eltakarhatják a tudásszerzés személyes-individuális feladatait, a személyiségfejlesztést mint funkciót. 18 év alatt a közös ismeretszerzés és egyben -terjesztés valós motivációjává lett a tagok személyiségfejlődésének, megszerveződünk, ismerjük és támogatjuk egymást a szakmai érvényesülés, tudásfelhalmozás terén..A tanulás módosulásokat okoz a felnőtt személyiségben, új utakra, új minőség felé indítja, az egyénfejlesztő funkciók egyenrangúak a tanulás társadalmi és gazdasági funkcióival. Kiút az elidegenedő munkakörből, esetleg a munkanélküliségből, új pályaorientációt tesz lehetővé.

Az évek során nem egy múzeumi vagy sajtós kolléga vetette meg újra a lábát, tért vissza a munkanélküliség mocsaras talajáról, használta **ugródeszkaként** közösségünket, nyert célirányos, használható ismereteket, hasznosította felhalmozott kapcsolati tőkénket.

Törzstagok hoznak fiatal erőket, folyamatosan változik a tagság életkora.

A felnőttképzés a kultúra minden megnyilvánulásával, eddig nem ismert értékekkel szembesíti alanyát, segít megtalálni helyét saját világában, önmaga körül rendet teremthet, **új identitástudata** alakulhat ki.

Az andragógiai primér célok egyre inkább pszichológiai és szociálpszichológiai segédlettel érvényesülnek, a tanulás akár ezeréves, akár új fajtái által, régi, bevált kistérsadalmi közegben...

A **non profit** szervezetek részvétele megnőtt az utóbbi években a felnőttképzési, többpólusú képzési intézményi struktúrában : alig 1 százalékról 9-re. A szakmai tudás folyamatos megújítása, kiegészítő képzés, a szakmaiság fenntartása egyik alapvető célja a Sajtókávéháznak 18 éve, változó intenzitással : a bemutatott múzeumi kiállítási produktum maga determinálja ezt.

A felnőttkori tanulásban is meghatározó szerepet játszhat, főként egy, akár ógörög klasszikus tanító-tanítvány helyzetben az **animátor** .Felvezeti a témát, elhelyezi azt a társadalmi-kulturális környezetben, igyekszik kiváltani a csoport reakcióit, interaktivitást , vitát indukál. Ilyen tudásközvetítő, egyben csoportszervező animátorok, oktatók a SK életében elsősorban Saly Noémi kultúrtörténész, kultúrhistoriái, kávéháztörténeti traktátumaival, Marosi Ernő akadémikus, kritikus szemléletű szellemi csúcsaival, ahová magával vitt bennünket, és remélhetőleg a legközelebbi összejövetelen ilyennek bizonyul Dr. Danics Zoltán pszichiáter, pszichoterapeuta.

Adataim nem frissek, ezért számokat nem, csak arányokat mondok : az államilag elismert, akkreditált, szakképesítést adó képzéseknek egy tizede a 2000-es években az állam által el nem ismert képzések száma. Ez lehet sok is, kevés is, szemlélet dolga.

Ebbe a létszámba illeszkedik a Múzeumi sajtókávéház a maga szakmai, közös érdekek mentén alakított életével, permanens közlő-ismeretátadó funkciójával.

Az **e-learningről** : ebben is a kétszemélyes tanulás, tanár és diák intim viszonyáról van szó .

Van szerepe a SK ismeretszerzésében, az e-learning a személyes találkozók és előadások elő-, illetve utóöngéje, információcsere és kiegészítés a tárgyalt téma kapcsán. Hozzávetőleg 300 e-mail címmel gazdálkodik a SK.

Kedvelem, korszakos jelentőségűnek érzem az e-learninget, napi gyakorlatunkban már el sem engedhetjük a computer billentyűzetét, kinyílik vele a világ, a tanulás, a képzés eddig nem látott alternatívái tárulnak fel.

Mégis többek közt ettől **féltem** a kultúrának minden személyes találkozást, kézzel fogható közelséget igénylő megnyilvánulását, a szemtől szembe prezentáció frissességét és őszinteségét, így a Múzeumi Sajtókávéház közegét is.

Mivel dicsekedjünk?

Bajor Gizi megosztotta velünk a házát, kaptunk a Skanzenban kemencében sült lán-gost, láttunk 400 éves franciákat a Múcsarnokban, sokkal öregebb koptokat a Szép-művészetiben, fürödhettünk Munkácsy glóriájában a Nemzeti Galériában, erdei kisvasút vitt Lillafüred-Garadnán a vashámozhoz, nekünk nyitották ki a kaszinókiállítást és a helyrehozott templomot Kőbányán, kisdedeket óvtunk Brunszvik Terézzel Martonvásáron, szétverése előtt tanulmányozhattuk a Pszichiátriai Intézet, a Lipót képzőművészeti gyűjteményét és műemlék-kápolnáját, istállószeplén valódi rendőr-lovakat szagoltunk, Szentendrén átjárt a Triznya-kocsma levegője, nyugatosabbak

lettünk a Nyugatnál, száz éves magyar hanglemezeket hallgattunk, és persze rop-
tunk reneszánsz táncokat egész évben.

Dicsekedhetünk 18 év felhalmozódott szakirodalmával, tudásanyagával, általunk in-
dukált és rólunk írt cikkekkel, tévériportokkal, pár oldalnyi említéssel a neten, velünk
foglalkozó szakdolgozatokkal.

Roszmájúan megkérdezhetnénk, mi hát mégis a pregnáns különbség Sajtókávéhá-
zunk és a parallel kínálózó obligát bridzsklubok, ÖTYÉ-k, kirándulócsoporthoz közt?
A Múzeumi Sajtókávéház **szellemi műhely, hiteles hely** akár a felnőttképzés e sajá-
tos formája, akár szociális kiscsoport szerveződése számára, szakmánk egyetlen
ilyen típusú fóruma.

Az értékesség tudatának és a tanulási folyamatba integrálásának szükségessége
egyik célunk, hiszem, hogy a lifelong learning, egyáltalán a modern felnőttkép-
zés sajátos **modelljét** teremtette meg a maga 18 éves tevékenységével a SK, és,
persze, előttünk a jövő, élethossziglan!

Budapest 2008. október 27.

Demeter Judit
Sajtókávéház-vezető, pr manager